

**Briuselis, 2025 m. vasario 27 d.
(OR. en)**

6515/25

**COMPET 89
IND 49
EMPL 67
SOC 98
ECOFIN 208
POLCOM 39
FIN 239
FISC 38
ENV 101
CLIMA 45
ENER 36
ATO 6
MAP 2
RECH 69
RC 9**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. vasario 27 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 85 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 85 final.

Pridedama: COM(2025) 85 final

Briuselis, 2025 02 26
COM(2025) 85 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio
kuro mažinimo veiksmų gairės**

1. Įvadas

Esminis Europos tapatybės ir konkurencingumo elementas – mūsų pramoninė bazė. Mūsų žemynas turi turtingą pramonės paveldą. Ištisus dešimtmečius mūsų pramonės sektoriai buvo technologinės pažangos priešakyje. Jie skatino ekonomikos augimą ir palaikė mūsų socialinį modelį. Dabar jiems reikia perspektyvios ateities, o tam tinkama vieta – Europa, turinti daug pranašumų. Ji turi specialistų, verslininkų, įmonių savininkų, darbuotojų ir vartotojų. Ji pajėgi spartinti inovacijas ir daryti įtaką pasaulinei pažangai. Ji taip pat turi stiprią socialinę rinkos ekonomiką, grindžiamą nuspėjama teisine aplinka. Be tvirto pramoninio komponento nėra atsparios ekonomikos.

Tačiau Europa susiduria su didėjančia geopolitine įtampa, lėtu ekonomikos augimu ir technologine konkurencija. Akivaizdu, kad šioje naujoje eroje konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo strategija taip pat yra būtina saugumo sąlyga. ES turi skubiai vienu metu reaguoti į tris iššūkius: klimato krizę ir jos padarinius, konkurencingumo problemas ir ekonominį atsparumą. Kaip akcentuojama Draghi pranešime¹ ir komunikate „ES konkurencingumo kelrodis“², kai priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo politika tinkamai integruojama į pramonės, konkurencijos, ekonomikos ir prekybos politiką, ji tampa galinga varomąja ekonomikos augimo jėga. Mūsų pramonės sektoriai, visų pirma tie, kuriuos tiesiogiai veikia didelės energijos kainos ir nuožmi pasaulinė konkurencija, susiduria su egzistenciniais iššūkiais. Kyla pavojus, kad pagal našumo augimą mus aplenks kitos didžiosios valstybės. Todėl reikia imtis skubių veiksmų.

Dėl šių priežasčių Europai reikia transformacinio verslo plano. Švarios pramonės kursu į vieną visa apimančią augimo strategiją sujungiami klimato politikos veiksmai ir konkurencingumas. Tai įsipareigojimas vienu metu ir visame žemyne paspartinti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, reindustrializaciją ir inovacijas, o kartu padidinti Europos atsparumą. Jis turi suteikti Europos pramonei svaresnių ekonominių argumentų už dideles neutralaus poveikio klimatui investicijas į energijai imlią pramonę ir švarias technologijas.

Mūsų tikslas – didinti tvarią ir atsparią gamybą Europoje. Europa nustatė plataus užmojo sistemą, kuria ji siekia iki 2050 m. padaryti savo ekonomiką nepriklausomą nuo iškastinio kuro. Ji laikysis užsibrėžto kurso, be kita ko, įgyvendindama 2040 metams nusistatytą tarpinį tikslą 90 proc. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Ši sistema gali skatinti konkurencingumą, nes ja įmonėms ir investuotojams suteikiama tikrumo ir nuspėjamumo. Tai bus užtikrinta palaikant konkurencingus gamintojus, kurie diegdami inovacijas spartina priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, kuria kokybiškas darbo vietas ir prisideda prie mūsų atviro strateginio savarankiškumo, kartu atitinkamais atvejais visapusiškai gerbiant ir taikant valstybių narių technologinio neutralumo principą.

Daugiausia dėmesio bus skiriama dviem glaudžiai susijusiems sektoriams. Pirma, **energijai imliai pramonei**, kuriai reikia skubios paramos siekiant mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, elektrifikuotis ir spręsti didelių energijos kaštų, nesąžiningos pasaulinės konkurencijos ir sudėtingų taisyklių problemas, kenkiančias jos konkurencingumui. Antra, **švarių technologijų sektoriui**, kuris yra esminis ateities konkurencingumui ir būtinas

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_lt#paragraph_47059

² COM(2025) 30.

pramonės transformacijai, žiediškamui ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui. Turime imtis veiksmų abiejose srityse, kad pasiektume užsibrėžtus poveikio klimatui neutralumo tikslus, absorbuotume išmetamųjų teršalų kiekį ir išlaikytume hidrologinį atsparumą, o kartu užtikrintume, kad galėtume gaminti ES sukurtas ateities technologijas ir išlaikyti savo pajėgumą būti sprendimų teikėjais.

Prioritetas bus teikiamas žiediškamui. Tai labai svarbu siekiant kuo geriau išnaudoti ribotus ES išteklius, mažinti priklausomybę ir didinti atsparumą. Taip mažinamas atliekų kiekis, gamybos sąnaudos bei išmetamas CO₂ kiekis ir sukuriamas tvaresnis pramonės modelis, naudingas aplinkai ir didinantis ekonomikos konkurencingumą. Švarios pramonės kurso užmojis – užtikrinti, kad iki 2030 m. ES taptų pasauline lydere žiedinės ekonomikos srityje.

Kad suklestėtų nauja ekonomikos augimą ir gerovę užtikrinanti Europos pramonės ekosistema, labai svarbu atsisakyti tradicinių izoliuotų sprendimų ir atsižvelgti į visą vertės grandinę. Verslo veiksniai yra šeši: 1) įperkama energija, 2) eksperimentinės rinkos, 3) finansavimas, 4) žiediškas ir prieiga prie medžiagų, 5) pasaulinės rinkos ir tarptautinės partnerystės ir 6) įgūdžiai. Juos turėtų papildyti veiksmai, susiję su konkurencingai ekonomikai būtinais horizontaliaisiais įgalinamaisiais veiksniais: biurokratizmo mažinimu, visapusišku bendrosios rinkos masto išnaudojimu (be kita ko, vykdant laipsnišką šalių kandidačių integraciją), skaitmenizacijos didinimu, inovacijų diegimo spartinimu, skatinimu kurti kokybiškas darbo vietas ir geresniu politikos koordinavimu ES ir nacionaliniu lygmenimis.

Švarios pramonės kursas patvirtina, kad ES yra pasiryžusi siekti užsibrėžtų klimato srities tikslų, nes pagal jį siūlomos aiškos verslo paskatos pramonei mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro Europoje. Esminis Europos gerovės ir konkurencingumo elementas – mūsų pramoninė bazė. Siūlomos priemonės yra aktyvaus pramonės lyderių, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės įsitraukimo priimančios Antverpeno deklaraciją dėl Europos pramonės kurso ir vykdant dialogus dėl perėjimo prie švarios energijos³ rezultatas. Mūsų pasiūlymai yra tiesiogiai pritaikyti prie jų poreikių. **Šiuo Europos pramonei lemiamu momentu** švarios pramonės kursu siekiama pradėti naują Europos pramonės istorijos etapą, pasižymintį augimu, atsparumu ir lyderyste pasaulinėje arenoje.

2. Prieiga prie įperkamos energijos

Kadangi vidutinės energijos kainos Europoje yra didesnės nei mūsų prekybos partnerių, pagrindinė mūsų pramonės, visų pirma intensyviai energiją vartojančių sektorių, konkurencingumo sąlyga yra apsirūpinimas įperkama energija. **Todėl švarios pramonės kurso kertinis akmuo – prieiga prie įperkamos energijos.**

Pagrindinė šių didesnių ir nepastovesnių energijos kainų priežastis – Europos priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro. Šią padėtį dar labiau pablogino pastarojo meto energetikos krizė ir tai, kad Rusija dujų tiekimą naudojo kaip ginklą. Dabartinis geopolitinis ir rinkos sąlygų neapibrėžtumas didina investicines išlaidas, o jos perkeliamos vartotojams.

Be to, dėl didesnio struktūrinio elektros energijos sistemos neveiksmingumo didėja energijos kaštai, o tai atsiliepia Europos pramonės įmonių sąskaitoms už energiją. Toliau integruoti pigesnius neiškastinius energijos šaltinius trukdo ir ES atsparumą grėsmėms riboja nepakankamos jungtys ir tinklo infrastruktūra, taip pat ribota energetikos sistemų integracija ir

---

³ COM(2024) 163 *final*.

lankstumo stoka. Esminis veiksnys siekiant užtikrinti energetikos sistemų integravimą, kad būtų remiamas tikralaikis tinklų valdymas, didinamas paklausos lankstumas ir sudaromos sąlygos prognozuojamajai techninei ypatingos svarbos infrastruktūros objektų priežiūrai, bus skaitmenizacija, įskaitant išmaniuosius elektros tinklus, kuriuose naudojamas dirbtinis intelektas, ir daiktų interneto technologijomis grindžiamą energijos suvartojimo stebėjimą. **ES turi judėti link elektrifikacijos ir visiškai integruotos bendrosios energijos rinkos.**

Siekdami sumažinti energijos kaštus ES, turime paspartinti elektrifikaciją ir perėjimą prie švarios, ES viduje gaminamos energijos, baigti kurti energijos vidaus rinką pastatydami fizines jungtis ir efektyviau vartoti energiją. Turime sukurti visiems naudingą tikrą energetikos sąjungą. Šiuo tikslu šiandien priimtas **Įperkamos energijos veiksmų planas**⁴. Jis apima priemones, kuriomis siekiama trumpuoju laikotarpiu sumažinti pramonės ir kitų sektorių įmonių ir namų ūkių sąskaitas už energiją, kartu spartinant būtinas struktūrines reformas.

Bendradarbiaujant valstybėms narėms ir privačiajam sektoriui, veiksmų planas turės transformacinį poveikį ir atitiks technologinio neutralumo principą. Didžioji veiksmų plano dalis bus įgyvendinta jau 2025 m. Jei pigesnės energijos naudą pajus galutiniai vartotojai, tai sustiprins pramonės ekonominius argumentus investuoti į elektrifikaciją ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. Tikrumo taip pat pageidauja investuotojai. Esminės priemonės siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti ES tikslai, ir remti strategines investicijas yra nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai. Be to, valstybių narių nacionalinės strategijos, kuriomis siekiama 2030 m. klimato srities ir energetikos tikslų, turėtų būti nedelsiant paverstos konkrečiais veiksmais.

Pramonei ypač svarbios trys pavyzdinės veiksmų plano iniciatyvos: 1) sąskaitų už energiją mažinimo, 2) švarios energijos diegimo ir elektrifikacijos užbaigiant jungtis ir tinklus, taip pat švarios gamybos spartinimo ir 3) gerai veikiančių dujų rinkų užtikrinimo.

2.1. Sąskaitų už energiją mažinimas

Elektros energijos tiekimo kaštų mažinimas prasideda nuo visiško neseniai priimtame elektros energijos rinkos modelyje⁵ nustatytų reformų įgyvendinimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo. Kad švarios energijos gamyba taptų patrauklesnė pramonės naudotojams, o galutinės sąskaitos už energiją mažiau priklausytų nuo nepastovių iškastinio kuro kainų trumpojo laikotarpio rinkose, labai svarbu sparčiai plėsti elektros energijos pirkimo sutarčių, įskaitant tarpvalstybines, ir sutarčių dėl kainų skirtumo apimtį.

Siekiant remti elektros energijos pirkimo sutarčių (EEPS) naudojimą, galima nuveikti daugiau. **Šiandien Komisija kartu su Europos investicijų banku (EIB) pradeda bandomąją įmonių elektros energijos pirkimo sutarčių programą**, kurios preliminarinė suma – 500 mln. EUR. Pagal šią bandomąją programą EIB suteiks priešpriešinę garantiją daliai EEPS, kurias įmonės, pageidautina MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonės, taip pat energijai imlios pramonės įmonės, sudaro dėl ilgalaikio elektros energijos pirkimo. Vadovaudamasi elektros energijos rinkos modelyje nustatytu požiūriu, Komisija bendradarbiaus su EIB, kad EEPS būtų technologiškai neutralios. **EIB taip pat nustatys Europos tiekimo grandinei skirtą tinklų komponentų gamybos paketą**, kurio tikslas – tinklo komponentų gamintojams teikti priešpriešines garantijas, o jų preliminarinė suma bus ne mažesnė kaip 1,5 mlrd. EUR. Šiuo

⁴ COM(2025) 79 *final*.

⁵ Direktyva (ES) 2024/1711; Reglamentas (ES) 2024/1747.

paketu šioms įmonėms bus suteikta reikiamo tikrumo, kad jos galėtų padidinti gamybą. EIB grupė toliau didins investicijų į energetiką tempą, kaip pastaruoju metu ji tai padarė pagal planą „REPowerEU“.

Kad paspartintų atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą, pramonei padėtų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir užtikrintų pakankamus švarių technologijų gamybos pajėgumus Europoje, **Komisija iki 2025 m. birželio mėn. supaprastins valstybės pagalbos taisykles**⁶. Visiškai pripažindama valstybių narių teisę spręsti dėl energijos rūšių derinio, Komisija valstybės pagalbą branduolinės energijos tiekimo grandinėms ir technologijoms vertins pagal Sutartį ir laikydamosi technologinio neutralumo principo. **Komisija pateiks valstybėms narėms gaires, kaip** laikantis valstybės pagalbos taisyklių **rengti sutartis dėl kainų skirtumo, įskaitant galimą jų derinimą su EEPS**. Be to, iki 2026 m. Komisija priims naujas **tarpvalstybinio prognozuojamo pralaidumo paskirstymo taisykles**. Šios taisyklės suteiks dar daugiau galių stambiems pramonės vartotojams užsitikrinti elektros energijos, kurios reikia jų veiklai, gamybą. Tai taip pat padės plėtoti išankstinių sandorių rinkas ir užtikrinti saugesnį ilgalaikį elektros energijos tiekimą. Be to, Komisija sieks sužinoti valstybių narių nuomonę dėl lankstaus švarios energijos vartojimo priemonės, grindžiamos EEPS ir pramonės atstovų įsipareigojimu vartoti švarią elektros energiją ir parengtos taip, kad, kaip reikalaujama pagal valstybės pagalbos taisykles, būtų pakankamai sumažinta konkurencijos iškreipimo ir varžybų dėl subsidijų bendrojoje rinkoje rizika.

Pramoniniai vartotojai turi didelį potencialą paklausa pritaikyti prie pigios švarios energijos pasiūlos, vartodami daugiau, kai kainos yra žemos, ir mažiau, kai jos aukštos. Jei būtų teikiami produktai, pritaikyti prie įvairių pramonės ir kitų vartotojų poreikių, pramonės įmonės galėtų savanoriškai iš karto sumažinti savo sąskaitas už energiją. Iki 2025 m. IV ketv. Komisija parengs **valstybėms narėms ir mažmenininkams skirtas gaires dėl skatinimo atlyginti už lankstumą mažmeninėse sutartyse**.

Pirmiausia valstybės narės turėtų skubiai užbaigti derybas dėl Energijos mokesčių direktyvos⁷, kad mokesčių sistema taptų palankesnė elektrifikacijai, o ne skatintų naudoti iškastinį kurą. Siekdamos suteikti trumpalaikę pagalbą pramonei, visų pirma intensyviai energiją vartojantiems sektoriams, investuojantiems į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, valstybės narės taip pat turėtų sumažinti elektros energijos apmokestinimą ir panaikinti mokesčius, kuriais finansuojama su energetika nesusijusi politika. Energijos mokesčių direktyva leidžia elektros energijos apmokestinimą energijai imlioms pramonės šakoms sumažinti iki nulio. Šiuo atžvilgiu **Komisija pateiks rekomendaciją, kaip veiksmingai ir ekonomiškai efektyviai sumažinti apmokestinimą**. Kalbant apie tinklo mokesčius, Komisija pateiks **rekomendaciją ir gaires dėl suderinto tinklo mokesčių tarifų metodikų modelio** ir, atsižvelgdama į jų veiksmingumą, pasiūlys naujų teisės aktų.

Veiksminga tinklo sistema užtikrinama, kad energija iš jos gamybos vietos būtų perduodama ten, kur jos reikia, ir kad visi galėtų naudotis energija už geriausią kainą. Komisija pateiks **Europos elektros tinklų dokumentų rinkinį**, kuriuo, be kita ko, bus siekiama supaprastinti transeuropinius energetikos tinklus, užtikrinti tarpvalstybinį integruotą projektų, visų pirma susijusių su jungtimis, planavimą ir įgyvendinimą, racionalizuoti leidimų išdavimą, pagerinti skirstomųjų tinklų planavimą, skatinti skaitmenizaciją ir inovacijas, padidinti gamybos

⁶ Išsamesnė informacija pateikta 4.3 skirsnyje.

⁷ COM/2021/563 *final*.

sektoriaus tiekimo poreikių matomumą ir skirti jiems didesnę prioritetą, be kita ko, remiantis tinklų veiksmų plane numatytais veiksmais.

Kadangi artimiausiais metais gamtinės dujos apskritai ES turėtų išlikti pagrindiniu elektros energijos kainų veiksnium, Komisija yra pasirengusi padėti valstybėms narėms rengti valstybės pagalbos priemones. Jos leistų valstybėms narėms spręsti itin didelių kainų šuolių ir išskirtinių kainas lemiančių sąlygų problemas ir, remiantis kritinėse situacijose pasiteisinusiais modeliais, neleisti aukštoms dujų kainoms formuoti aukštų elektros energijos kainų.

2.2. Švarios energijos ir gamybos diegimo spartinimas

Intensyviai energiją naudojančioms pramonės sektoriams reikia nuolatinio ir saugaus švarios ir įperkamos energijos tiekimo. **Labai svarbu sutrumpinti leidimų diegti tinklo, energijos kaupimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektus išdavimo laiką.** Tačiau iki šiol tik septynios valstybės narės pranešė apie visišką naujojoje Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje nustatytų paprastesnių leidimų išdavimo taisyklių perkėlimą į nacionalinę teisę. Tai turėjo akivaizdų ir teigiamą poveikį diegimui tose šalyse. Šia galimybe turėtų kuo geriau pasinaudoti visos valstybės narės, nes taip į sistemą bus tiekama daugiau pigios elektros energijos. Komisija, įgyvendindama artimiausio laikotarpio siekį, padės valstybėms narėms į nacionalinę teisę perkelti ir įgyvendinti galiojančius teisės aktus dėl energetikos srities leidimų išdavimo. Ji dalyosis geriausios praktikos pavyzdžiais bei rekomendacijomis ir pradės dialogą energetikos srities leidimų išdavimo taisyklių įgyvendinimo klausimais.

Ilgai trunkančios leidimų išdavimo procedūros taip pat kelia didelį susirūpinimą intensyviai energiją vartojantiems pramonės sektoriams, kurie nori elektrifikuotis. Todėl Komisija būsime **spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo akte pasiūlys konkrečių priemonių, kaip mažinti leidimų, susijusių su pramonės prieiga prie elektros energijos ir jos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, išdavimo kliūtis** ir kartu išlaikyti aplinkos apsaugos priemones bei saugoti žmonių sveikatą. Šios priemonės bus grindžiamos patirtimi, įgyta taikant Reglamentą dėl ekstremaliojoje situacijoje taikomų priemonių dėl leidimų išdavimo⁸, Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą⁹, TEN-E reglamentą¹⁰, Ypatingos svarbos žaliavų aktą¹¹ ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą¹². Tam tikrose iš anksto nustatytose spartinimo srityse ir viršesnio viešojo intereso atvejais tai galima palengvinti tokiomis priemonėmis, kaip tam tikrų administracinių sprendimų, priimamų leidimų išdavimo procese, patvirtinimas pagal nutylėjimą (jei šis principas taikomas nacionalinėje teisinėje sistemoje) ir vieno langelio principu veikiančioms vystytojams skirti centrai.

Leidimų išdavimo procese svarbus vaidmuo tenka skaitmenizacijai. Ji gali paspartinti procedūras ir užtikrinti didesnę jų trukmės nuspėjamumą. Komisija toliau skatins naudoti duomenų erdves, ES kosmoso duomenis bei kosmoso technologijomis grindžiamas paslaugas ir dirbtinį intelektą, siekdama užtikrinti, kad nacionalinės valdžios institucijos galėtų lengvai

⁸ Tarybos reglamentas (ES) 2022/2577.

⁹ Direktyva (ES) 2023/2413.

¹⁰ Reglamentas (ES) 2022/869.

¹¹ Reglamentas (ES) 2024/1252.

¹² Reglamentas (ES) 2024/1735.

susipažinti su įvairiais duomenų rinkiniais, įskaitant geologinius, erdvinius, gamtos ekosistemų kartografavimo ar išmetamųjų teršalų duomenis, nes tai palengvintų sprendimų priėmimą.

2.3. Gerai veikiančių ir rezultatyvių dujų rinkų užtikrinimas

Importuojamų gamtinių dujų kaina daro tiesioginį poveikį tiek ES dujų, tiek elektros energijos kainoms. Kad sumažėtų kainų nepastovumas ir spekuliacija, rinkos turi tinkamai veikti. Siekiant užkirsti kelią manipuliavimui rinka ir pašalinti visas galimas spragas, susijusias su skaidrumo trūkumu, informacijos asimetrija ir rinkos koncentracijos rizika, būtina visapusiška teisės aktais nustatyta priežiūra ir glaudus energetikos ir finansų sektorių reguliavimo institucijų bendradarbiavimas.

Šio mėnesio pradžioje Komisija įsteigė **Dujų rinkos darbo grupę, kurios užduotis – visapusiškai tirti ES gamtinių dujų rinkas** ir prireikus, remiantis energetikos krizės patirtimi, imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas optimalus rinkų veikimas ir užkirstas kelias komercinei praktikai, iškraipiančiai rinkos sąlygomis grindžiamą kainodarą. Komisija pradės plataus masto konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais, kad įvertintų, ar reikia tolesnių teisės aktų pakeitimų, kad būtų užtikrinta visapusiška ir sklandi teisės aktais nustatyta priežiūra, suderintos ir sugriežtintos energetikos ir finansų rinkų taisyklės (FPRD/REMIT¹³) ir sumažinta administracinė našta įmonėms, prekiaujančioms su energija susijusių prekių finansų rinkose (vienkartinis informacijos teikimas). Ji gilinsis į įvairius reglamentavimo struktūros aspektus¹⁴, energetikos ir finansų sektorių reguliavimo institucijų bendrą priežiūros metodą ir bendros suderintos visų atitinkamų rinkos duomenų bazės, kuri būtų visapusiškai prieinama visoms reguliavimo institucijoms, sukūrimą. Ataskaitą ji pateiks iki 2025 m. IV ketv.

Be to, geresnis valstybių narių veiksmų koordinavimas ir lankstesnės dujų saugyklų pildymo trajektorijos su Komisijos parama gali padėti sumažinti sistemos apkrovą ir išvengti su **dujų saugyklų pripildymu** susijusių rinkos iškraipymų, nes būtų remiamas jų pripildymas geresnėmis pirkimo sąlygomis ir energijos tiekimo saugumas.

Pavyzdiniai veiksmai. Prieiga prie įperkamos energijos ir infrastruktūros	Chronologija
Įperkamos energijos veiksmų planas	2025 m. I ketv.
EIB bandomoji programa, pagal kurią įsipareigojantiems sudaryti EEPS subjektams, daugiausia dėmesio skiriant MVĮ ir energijai imlios pramonės įmonėms, suteikiamos finansinės garantijos	2025 m. II ketv.
Pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Dujų saugyklų reglamento galiojimo pratęsimo	2025 m. I ketv.
Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema	2025 m. II ketv.
Rekomendacija dėl tinklo mokesčių	2025 m. II ketv.

¹³ Reglamentas (ES) Nr. 2011/1227; Direktyva (ES) 2014/65.

¹⁴ Įskaitant išimties papildomai veiklai taikymą reglamentuojančius parametrus, taisyklės dėl sistemos išjungiklių ir pozicijų ribų, prekybos vietoms ir rinkos dalyviams taikomus reikalavimus, taip pat tam tikrus neatidėliotinų sandorių rinkų veikimo aspektus (pvz., reikalavimų, panašių į finansinių taisyklių sąvado reikalavimus, taikymą neatidėliotinų sandorių dėl energijos biržoms).

Spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aktas: • spartesnis leidimų, susijusių su pramonės prieiga prie elektros energijos ir jos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, išdavimas	2025 m. IV ketv.
Rekomendacija dėl energijos mokesčių	2025 m. IV ketv.
Gairės dėl sutarčių dėl kainų skirtumo struktūros, įskaitant jų ir EEPS derinimą	2025 m. IV ketv.
Gairės dėl skatinimo atlyginti už lankstumą mažmeninėse sutartyse	2025 m. IV ketv.
Europos elektros tinklų dokumentų rinkinys	2026 m. I ketv.
PVRR: visos ekonomikos elektrifikacijos lygį padidinti nuo 21,3 proc. šiandien iki 32 proc. 2030 m. ¹⁵ PVRR: iki 2030 m. kasmet įrengti 100 GW atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pajėgumų ¹⁶ .	

3. Eksperimentinės rinkos. Švarios pasiūlos ir paklausos didinimas

Siekiant rasti ekonominių argumentų už dekarbonizuotus produktus, taip pat reikia imtis konkrečių su paklausa susijusių priemonių. Įmonės reikiamas investicijas atliks tik jei bus tikros, kad savo produktams turės rinką.

Sąlygas šiai paklausai atsirasti sudarys švarios pramonės kursas. Sukūrusi europinių švarių technologijų ir produktų eksperimentines rinkas, ES turės daugiau galimybių tapti pasauline lydere perėjimo prie švarios energijos srityje. Dėl to taip pat didėja jos konkurencingumas pagrindiniuose švariuose sektoriuose, teikiantis garantijų tvariai švarių produktų gamybai ir užimtumui. Eksperimentinės rinkos prisideda prie masto ekonomijos, mažina kaštus ir užtikrina, kad tvarios alternatyvos būtų prieinamesnės tiek vartotojams, tiek įmonėms. Dėl šios padidėjusios paklausos pramonės sektoriai skatinami sparčiau pereiti prie švaresnių ir žiediškesnių gamybos metodų, o tai didina tiek aplinkosauginę, tiek ekonominę naudą.

Naujosios priemonės papildė ilgalaikį ES tikslą sukurti surinkto anglies dioksido rinką. Pramoninio anglies dioksido tvarkymo strategijos¹⁷ įgyvendinimas padės rasti ekonominių argumentų už šį ilgalaikį anglies dioksido pašalinimą, kad būtų atsvertas liekamasis teršalų išsiskyrimas sektoriuose, kuriuose jų kiekį sumažinti sunku, ir į poreikį skatinti tą ilgalaikį pašalinimą taip pat bus atsižvelgta 2026 m. peržiūrint ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) direktyvą¹⁸. Bus parengta priemonių, kuriomis būtų pripažįstamas surinkto anglies dioksido naudojimas įvairesniuose produktuose ir užkirstas kelias dvigubam būdingojo išmetamo anglies dioksido kiekio apskaičiavimui, jei atliekų deginimas būtų įtrauktas į ATLPS. Be to, Komisija remia mažųjų modulinį reaktorių kūrimo ir diegimo spartinimą.

3.1. Su kaina nesusiję viešųjų pirkimų kriterijai ir privačiųjų pirkimų paskatos

¹⁵ Eurostat duomenys, pateikti Komisijos tarnybų dariniame dokumente SWD(2025) 11 *final*.

¹⁶ Eurostatas.

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_inf_epc__custom_15272393/default/table?lang=lt

¹⁷ COM(2024) 62 *final*. Tam reikės, kad įgyvendindamos Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akta valstybės narės anglies dioksido surinkimo projektus pripažintų strateginiais, o naftos ir dujų bendrovės iki 2030 m. įdiegtų 50 mln. tonų CO₂ saugojimo pajėgumą.

¹⁸ Direktyva (ES) 2023/959.

Galinga priemonė, padedanti įveikti kliūtis patekti į rinką ir remianti tvarias ir atsparias pramonės ekosistemas, darbo vietas ir vertės kūrimą ES, **yra viešųjų pirkimų politika**. Užtikrindami, kad viešosios išlaidos prisidėtų prie inovacijų, tvarumo, gerovės ir aukštos kokybės darbo vietų kūrimo, tiksliniai tvarumo, atsparumo ir ES turinio reikalavimų, atitinkančių tarptautinius teisinius Sąjungos įsipareigojimus, įgaliojimai ir su kaina nesusiję kriterijai gali padėti nacionalines išlaidas suderinti su platesne ES priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo darbotvarke. Jie taip pat būtų aiški paskata gamintojams didinti tvarią ir atsparią gamybą.

Spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aktu, kad būtų skatinamas švarus Europos tiekimas intensyviai energiją vartojantiems sektoriams, bus nustatyti atsparumo ir tvarumo kriterijai. Šie kriterijai (pvz., švarumo, atsparumo, žiediško, kibernetinio saugumo) padidins ES pagamintų švarių produktų paklausą, nes bus remiamasi patirtimi, įgyta įgyvendinant Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą dėl švarių technologijų, skatinamos inovacijos ir ES aplinkos apsaugos bei socialinių standartų laikymasis ir užtikrinamos vienodos sąlygos. Todėl su kaina nesusiję kriterijai galėtų būti pradėti taikyti ES biudžetui, nacionalinėms paramos programoms, taip pat viešiesiems ir privatesiems pirkimams, naudingiems intensyviai energiją vartojantiems pramonės sektoriams¹⁹.

Be šio signalo trumpuoju laikotarpiu, Komisija 2026 m. pateiks pasiūlymą peržiūrėti viešųjų pirkimų sistemą. Tai sudarys sąlygas per strateginių sektorių ES viešuosius pirkimus taikyti tvarumo, atsparumo ir pirmenybės teikimo Europai kriterijus. Atliekant peržiūrą bus sutvirtinta ir paaiškinta įvairių teisės aktų nuostatų dėl viešųjų pirkimų sąveika, kad perkančiosioms organizacijoms būtų paprasčiau jas taikyti. Tais kriterijais turėtų būti paprasta naudotis visų lygmenų – nuo nacionalinio iki vietos – administracijai. Šie kriterijai taip pat bus taikomi plačiau siekiant tokiomis priemonėmis, kaip per gyvavimo ciklą išmetamo CO₂ kiekio normos, skatinti privatųjį pirkimą.

Privatusis pirkimas gali labai paveikti paklausą. Kaip jau daroma kituose pasaulio regionuose ir rekomenduojama Draghi pranešime, Komisija vertins, kaip į atitinkamus produktus reglamentuojančius teisės aktus (pvz., mažo anglies dioksido pėdsako plieną, atsinaujinančiuosius energijos išteklius ar tvarius automobilių ir įmonių transporto priemonių parkų baterijų elementus reglamentuojančius teisės aktus, taip pat statybos kodeksus) įtraukti reikalavimus ir su kaina nesusijusius kriterijus. Turi būti aiškus ryšys tarp paskatų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir pramonės dedamų žiediško pastangų. Galinga priemonė siekiant paspartinti perėjimą prie dekarbonizuotos gamybos ir užtikrinti, kad gamintojai galėtų pasinaudoti žaliaja priemoka ir gauti investicijų į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą grąžą, kartu su tinkamomis paskatomis yra pramonės produktų ženklavimas. Susiejus tokį ženklą su viešaisiais pirkimais, gamintojai bus skatinami juo naudotis.

Remiantis paprasta metodika su ATLPS duomenimis ir pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo (PADKM) metodika, kartu vengiant dubliavimosi, **spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aktu bus sukurtas savanoriškas pramonės produktų taršos anglies dioksidu intensyvumo ženklas**. Tai turėtų būti tolesnio įsitraukimo į tarptautinį taršos anglies dioksidu intensyvumo matavimo darbą pagrindas. Neatidėliodama 2025 m. Komisija pradės nuo plieno. Jos pastangos bus grindžiamos pramonės atstovų jau teikiama informacija. Pagal Statybos produktų reglamentą²⁰ bus sukurtas cementui skirtas ženklas ir netrukus bus pateiktas standartizavimo pavedimas. Tokie ženklai sudarys sąlygas

¹⁹ Žr. informaciją apie pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo banką.

²⁰ Reglamentas (ES) Nr. 305/2011.

pramonės gamintojams išskirti savo pramoninės gamybos taršos anglies dioksidu intensyvumą ir pasinaudoti tikslinėmis paskatomis, pvz., švariam plienui. Valstybės narės taip pat galėtų juos naudoti rengdamos mokesčių paskatas ir kitas paramos sistemas pagal valstybės pagalbos taisykles.

Kartu Komisija toliau **rengs visapusiškus gyvavimo ciklo vertinimus**, atitinkamais atvejais remdamasi savanorišku ženkliniu pagal spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aktą. Ženkliai taip pat bus naudingi vartotojams, nes dėl galiojančių teisės aktų (pvz., Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamento²¹, Statybos produktų reglamento ir sektorių teisės aktų, pvz., dėl baterijų ar pastatų) jie matys atitinkamų produktų anglies dioksido pėdsaką.

Siekiant stiprinti šias priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo paskatas, taip pat reikia spręsti įvairių anglies dioksido apskaitos metodikų gausos ES ir tarptautiniu mastu problemą, nes tai kelia painiavą ES įmonėms, kurios pirmąją kurdamos švaresnius produktus. Komisija sieks **supaprastinti ir suderinti anglies dioksido apskaitos metodikas** ir iki 2025 m. IV ketv. nustatyti prioritetines sritis ir galimus supaprastinimo, suderinimo ir patikimo tikrinimo būdus.

3.2. Iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaunamo ir mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio naudojimo skatinimas

Pagrindinis vaidmuo mažinant ES energetikos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, visų pirma sektoriuose, kuriuose sunku sumažinti teršalų kiekį ir elektrifikacija dar nėra perspektyvi galimybė, tenka vandeniliui. Taigi būtina aiški reglamentavimo sistema. Todėl, kad pragmatiškai paaiškintų mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio gamybos taisykles ir suteiktų tikrumo investuotojams, **2025 m. I ketv. Komisija priims deleguotąjį aktą dėl tokio vandenilio.**

Kad ES būtų sumažinta vandenilio gamybos rizika ir jo gamyba būtų sparčiau diegiama, Komisija 2025 m. III ketv. paskelbs trečiąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl paramos iš vandenilio banko, kurio biudžetas – iki 1 mlrd. EUR, ir skatins valstybes nares naudotis Komisijos teikiama paslauginių aukcionų platforma, pvz., sudarydama palankesnes sąlygas naudoti nepanaudotas ES lėšas.

Be to, įsipareigojantys pirkti subjektai ir tiekėjai bus sutelkti ir suburti 2025 m. II ketv. pradėjus taikyti Europos vandenilio banko vandenilio mechanizmą, kurio dalyviams bus prieinamos finansavimo ir rizikos mažinimo priemonės, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos telkti įsipareigojančių pirkti subjektų vandenilio ir iš vandenilio pagamintų degalų paklausą pramonės sektoriuose, kurių priklausomybę nuo iškastinio kuro sunku sumažinti, ir transporto, pvz., jūrų ir aviacijos, sektoriuose.

Siekdama pasirengti deleguotojo akto dėl nebiologinės kilmės degalų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių peržiūrai, Komisija pradeda tyrimą, kad įvertintų vandeniliui skirtos sistemos veiksmingumą ir nustatytų galimas kliūtis vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrai. Be to, Komisija nuolat remia sertifikavimo proceso suinteresuotuosius subjektus, visų pirma reguliariai atnaujinama internete pateikiamus klausimus ir atsakymus.

Pavyzdiniai veiksmai. Eksperimentinės rinkos. Švarios pasiūlos ir paklausos didinimas	Chronologija

²¹ Reglamentas (ES) 2024/1781.

Deleguotasis aktas dėl mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio, kuriuo tokio vandenilio gamintojams suteikiamas reguliavimo tikrumas	2025 m. I ketv.
Spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aktas: - sukurti mažo anglies dioksido pėdsako produktų ženklą, - siekiant užtikrinti eksperimentinės mažo anglies dioksido pėdsako produktų rinkas, per strateginių sektorių viešuosius ir privačiuosius pirkimus taikyti tvarumo, atsparumo ir minimalaus ES turinio reikalavimą	2025 m. IV ketv.
Komunikatas ir pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl įmonių transporto priemonių parkų žalinimo	2025– 2026 m.
Viešųjų pirkimų direktyvų peržiūra siekiant integruoti su kaina nesusijusių kriterijų taikymą	2026 m. IV ketv.
PVRR: užtikrinti, kad 40 proc. ES rinkoje esančių pagrindinių švarių technologijų produktų komponentų būtų čia ir pagaminama ²² PVRR: švaraus pramonės kurso produktų išorinio pažeidžiamumo, vertinamo pagal išorinio pažeidžiamumo indeksą (EXVI) ²³ , sumažinimas nuo šiandieninio lygio – 0,19.	

4. Viešosios ir privačiosios investicijos

Mūsų ekonomikos perėjimui prie švarios energijos reikės didelių investicijų. Palyginti su ankstesniu dešimtmečiu, metines investicijas į energetiką, pramonės inovacijas bei veiklos plėtrą ir transporto sistemą ES turi padidinti maždaug 480 mlrd. EUR²⁴. Labai svarbu sutelkti ir pritraukti privatų kapitalą. Tam reikia ilgalaikio reglamentavimo stabilumo, viešųjų paskatų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir veiksmingo politikos koordinavimo.

Remiantis ES biudžeto, kuriuo prisidedama prie su klimatu susijusių priemonių, kuriomis šiuo finansavimo laikotarpiu remiamas Europos žaliasis kursas, vykdymo patirtimi, vienas iš pagrindinių įgalinamųjų perėjimo prie švarios energijos veiksnių taip pat bus ateinančio laikotarpio daugiametė finansinė programa (DFP). Pagal būsimą DFP planuojamas **konkurencingumo fondas** užtikrins tvirtą paramą tvarioms novatoriškos pramonės investicijoms ir pagal vieno langelio principą teiks paprastesnę prieigą prie ES finansavimo. Daugiausia dėmesio bus skiriama Europos pridėtinę vertę turintiems projektams, pvz., švarių technologijų, kartu remiant pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. ES lėšomis bus toliau daug investuojama į infrastruktūrą ir jungtis, kurių reikia energetikos sąjungai užbaigti. Kad būtų galima sutelkti kapitalą privačiosioms investicijoms, Komisija priims **santaupų ir investicijų sąjungos** strategiją. Taip Europa taps investicijų į pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir švarias technologijas traukos centru.

²² Reglamento (ES) 2024/1735 42 str.

²³ Metinėje bendrosios rinkos konkurencingumo ataskaitoje bus pateiktas Europos Komisijos išorinio pažeidžiamumo indeksas (EXVI). Tai ES pažeidžiamumo išoriniams ekonominiams sukrėtimams vertinimo priemonė. Naudojant išsamius prekybos duomenis pagal EXVI vertinama priklausomybė, konkurencinė padėtis ir ekonominė pozicija, kad būtų galima informacija pagrįsti politikos sprendimus ir skatinamas pramonės atsparumas. Siekiant sumažinti pagrindinių sektorių pažeidžiamumą, EXVI padeda stebėti pažangą siekiant ES švarios pramonės kurso tikslų. 0 – mažas pažeidžiamumas, 1 – didelis pažeidžiamumas.

²⁴ SWD(2023) 68 *final*, 2021–2030 m.

Šiandien ES pramonei nedelsiant reikia prieigos prie kapitalo. Siekiant suteikti pagalbą trumpuoju laikotarpiu ir sustiprinti ekonominius argumentus už ES vykdomą švarią gamybą, pagal švarios pramonės kursą bus sutelkta per 100 mlrd. EUR, įskaitant papildomai 1 mlrd. EUR garantijas pagal dabartinę daugiametę finansinę programą (DFP).

Komisija imsis 1) stiprinti ES lygmens finansavimą, 2) pritraukti privačiąsias investicijas ir 3) didinti valstybės pagalbos ir kitų nacionalinių paramos sistemų veiksmingumą švarios pramonės kurso tikslams remti.

4.1. ES lygmens finansavimo stiprinimas

Patikima priemonė, kad ES pramonės įmonės galėtų finansuoti savo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir švarių technologijų gamybos projektus, pasirodė esąs inovacijų fondas. Kad jo poveikis būtų didesnis, siekiant padidinti paramą atrinktiems inovacijų fondo projektams, kuriems pagal STEP reglamentą²⁵ suteiktas suverenumo ženklas, reikėtų numatyti papildomų finansavimo galimybių. Komisija išnagrinės, kaip tam sudaryti palankesnes sąlygas, be kita ko, didinant esamų finansavimo priemonių sinergiją, kad būtų kuo labiau padidintas inovacijų fondo STEP ženklą turinčių projektų finansavimas visuose ES regionuose. Be to, Komisija stengsis toliau derinti inovacijų fondo finansavimo ir nacionalinio finansavimo kriterijus, dėl to paspartės valstybės pagalbos patvirtinimas valstybėms narėms, norinčioms remti STEP ženklą turinčius projektus. Taip procesas taps aiškesnis ir valstybės narės bus skatinamos skirti daugiau nacionalinių išteklių.

Be to, Komisija pasiūlys sukurti pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo banką, kurio tikslas – skirti 100 mlrd. EUR finansavimą, pasinaudojant inovacijų fondo lėšomis, papildomomis pajamomis iš apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos dalių ir „InvestEU“ peržiūra. Siekiant užtikrinti, kad Sąjunga investuotų į inovacijas ir technologijas, kurios formuos mūsų ekonomiką ir skatins mūsų pertvarką, bankas bus įtrauktas į būsimo konkurencingumo fondo valdymą. Prieš 2026 m. persvarstydamą ATLPS direktyvą, Komisija 2025 m. **inicijuos 1 mlrd. EUR vertės bandomąjį aukcioną, skirtą įvairių sektorių pagrindinių pramonės procesų priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti** remiant pramonės dekarbonizaciją ir elektrifikaciją; tam bus pasitelkti esami inovacijų fondo ištekliai ir paslauginiai aukcionai.

Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo bankas padės kuo labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Jis naudos ES ATLPS struktūroje šiam tikslui rezervuotus ATLPS leidimus remti projektams, kurie bus vertinami pagal išmetamo anglies dioksido kiekio sumažinimą, kad visuose pramonės sektoriuose parama, be kita ko, sutarčių dėl anglies dioksido kainų skirtumo forma, būtų teikiama laikantis technologinio neutralumo principo. Jis veiks taip, kad būtų užtikrinta konkurencinga atranka ir sąžiningas paramos paskirstymas visose valstybėse narėse. Jis papildys ATLPS kainos signalą ir padės pašalinti tiek kapitalo sąnaudų, tiek veiklos išlaidų finansavimo trūkumą.

2025 m. Komisija, be kita ko, švarioms technologijoms, baterijų gamybai, vandenilio bankui ir pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui iš inovacijų fondo planuoja skirti 6 mlrd. EUR. Komisija taip pat ragina valstybes nares labiau naudotis dotacijomis ir paslauginiais aukcionais, kurie pasiteisino kaip ES ir nacionalinių išteklių sutelkimo vykdant

---

²⁵ Reglamentas (ES) 2024/795.

suderintą ir su valstybės pagalba suderinamą konkurencingą atranką modelis. Iniciatyvos šioje srityje, užtikrinamos papildomą finansavimą nebiologinės kilmės vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektams, ėmėsi Vokietija, Austrija, Lietuva ir Ispanija.

Apskritai Komisija ES strateginius interesus gins atitinkamus kvietimus teikti pasiūlymus vis labiau orientuodama į pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo poreikius, konkurencingumo principais grindžiamuose kvietimuose teikti pasiūlymus plačiau taikydama atsparumo kriterijus arba apribodama trečiųjų šalių dalyvavimą didesnės rizikos mokslinių tyrimų projektuose.

Vienas iš pagrindinių veiksnių, padėsiančių skatinti naujos kartos švarias technologijas, švarią energiją ir dekarbonizuotą gamybą ES, yra moksliniai tyrimai ir inovacijos (MTI). Pagal **programos „Europos horizontas“** 2026–2027 m. darbo programą Komisija paskelbs pavyzdinį **kvietimą teikti** diegti pribrendusių projektų **pasiūlymus** maždaug 600 mln. EUR finansavimui gauti. Taip bus siekiama sukurti projektų bazę nuo MTI iki diegimo ir taip didinti MTI bendrosios programos ir inovacijų fondo sinergiją ir sukurti projektų nuo MTI iki diegimo etapo bazę. Be to, siekiant remti branduolių sintezę kaip novatorišką, neišskastiną energijos šaltinį ateičiai, bus pasiūlyta branduolių sintezės strategija, apimanti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės kūrimą, kad būtų spartinama komercializacija.

4.2. Privačiųjų investicijų pritraukimas

Šiuo metu pagrindinė ES lygmens priemonė privačiajam finansavimui pritraukti yra programa „InvestEU“. Ši programa, vykdoma bendradarbiaujant su EIB grupe, tarptautinėmis finansų įstaigomis ir nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais, padėjo į ES ekonomiką pritraukti daugiau kaip 280 mlrd. EUR papildomo finansavimo.

Komisija siūlo iš dalies pakeisti „InvestEU“ reglamentą, kad padidintų šios programos pajėgumą priimti riziką. Šiuo pasiūlymu bus supaprastintas ir numatytas pakartotinis Europos strateginių investicijų fondo pertekliaus ir ankstesnių finansinių priemonių grįžtamųjų lėšų panaudojimas, taip pat palengvinta parama nuosavam kapitalui. Šiuo pasiūlymu iki dabartinės DFP pabaigos į pagrindinius ES politikos prioritetus, pvz., pramonės procesų modernizavimą, švarių technologijų gamybą ir diegimą, energetikos infrastruktūros projektų finansavimą, nedaršaus judumo sprendimus arba atliekų mažinimą ir perdirbimą, bus **sutelkta apie 50 mlrd. EUR** papildomo finansavimo ir investicijų. EIB grupė taip pat naudos esamas „InvestEU“ garantijų priemones, iš dalies susijusias su švarių technologijų garantijų priemone. Siekiant dar labiau padidinti finansavimą švarios pramonės kurso srityse, suinteresuotosios valstybės narės raginamos savo išteklius skubiai perkelti į programos „InvestEU“ valstybių narių skyrių.

Dėl naujų sektoriams, kuriuos konkrečiai apima švarios pramonės kursas, skirtų iniciatyvų, kurios prireikus bus remiamos pagal programą „InvestEU“, **Komisija taip pat bendradarbiaus su EIB grupe.** EIB grupė yra viena didžiausių klimato politikos finansavimo teikėjų ir gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant papildomą privatųjį finansavimą. Kaip paskelbta komunikate „ES konkurencingumo kelrodis“, bendradarbiaudama su EIB grupe ir privačiais investuotojais, Komisija įgyvendins investicijų programą „TechEU“, kurios tikslas – panaikinti finansavimo deficitą siekiant remti perversmines inovacijas, stiprinti Europos pramonės pajėgumus ir plėsti įmones, investuojančias į novatoriškas technologijas, pavyzdžiui, į dirbtinį intelektą, švarias technologijas, ypatingos svarbos žaliavas, energijos kaupimo, kvantinės kompiuterijos, puslaidininkinių technologijas, gyvybės mokslus ir neurotechnologijas. EIB toliau ieškos naujų būdų Europos įmonėms, investuojančioms į perėjimą prie švarios

energijos, remti. Pavyzdžiui, tai gali būti paskatų mechanizmai, susiję su padaryta priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo pažanga.

4.3. Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema ir kita parama bei lengvatos

Labai svarbų vaidmenį dedant pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir užtikrinti žiedžiškumą atlieka nacionalinio lygmens parama, įskaitant valstybės pagalbos taisyklės atitinkančią paramą ir mokesčių paskatas, kuria ne tik teikiama finansinė parama, bet ir mažinamos kliūtys investicijoms. Šiomis priemonėmis ne tik didinamas tvarių projektų ekonominis gyvybingumas, bet ir skatinamas privačiojo sektoriaus dalyvavimas.

Naujoji švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema suteiks galimybę teikti būtiną ir proporcingą valstybės pagalbą, pritraukiančią privačiąsias investicijas. Tai bus įgyvendinta suteikiant valstybėms narėms ilgesnį 5 metų planavimo laikotarpį, o įmonėms – didesnę investicijų į projektus, kuriais prisidedama prie švarios pramonės kurso tikslų, nuspėjamumą. Naujoji sistema iš esmės prisidės prie valstybės pagalbos taisyklių supaprastinimo siekiant švarios pramonės kurso tikslų, kartu išsaugant vienodas sąlygas ir Europos sanglaudą.

Supaprastintos ir lanksčios taisyklės leis greitai patvirtinti valstybės pagalbos priemones priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektams, visų pirma tais atvejais, kai jie praėjo europinės atrankos procesą, ir švarių technologijų projektams vykdyti, o kartu išvengti nederamo konkurencijos iškraipymo bendrojoje rinkoje. Remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant Laikinąją sistemą krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis, naujojoje sistemoje valstybėms narėms bus nustatytos standartinės galimybės lengvai įrodyti suderinamumą, taip pat plačiau taikomi supaprastinti pagalbos sumų nustatymo metodai, o ne sudėtingi individualūs vertinimai. Ji taip pat leis taikyti atskiras paramos sistemas konkrečioms technologijoms, pvz., vėjo ir saulės energijos technologijoms, ir dar labiau palengvins paramą neiškastinių išteklių suteikiamo lankstumo priemonėms ir pajėgumų mechanizmams, kuriais spartinamas energetikos sistemos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Atnaujinus taisyklės, taikomas investicijoms į tam tikrus strateginius poveikio klimatui neutralizavimo įrangos gamybos pajėgumus, taip pat bus leidžiama parama papildomai švarių technologijų produktų, pvz., baterijų ir atsinaujinančiųjų išteklių technologijų, gamybai.

Galiojančias valstybės pagalbos taisyklės būtina supaprastinti. Atlikus būsimą **Bendrojo bendrosios išimties reglamento peržiūrą** bus gerokai sumažinta biurokratinė našta tiek įmonėms, tiek valstybėms narėms ir palengvinta būtina parama pramonei, kartu išsaugant bendrosios rinkos vientisumą. Be to, **Komisija vertina Pranešimą dėl garantijų**, kad įvertintų, ar jis vis dar užtikrina pakankamai aiškią ir nuspėjamą valstybės garantijų suteikimo sistemą. Valstybės garantijos gali būti veiksminga paramos priemonė, kuri pritraukia privatųjį finansavimą ir kartu yra mažesnė našta viešiesiems ištekliams nei parama tiesioginėmis dotacijomis. Siekdama padidinti priemonės, skirtos pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui ir švarių technologijų gamybai ES remti, veiksmingumą, **Komisija taip pat glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad paspartintų naujų bendriems Europos interesams svarbių projektų (BEISP) rengimą.** Kad BEISP būtų pradedami įgyvendinti greičiau, bus sukurtas naujas paramos centras. Komisija taip pat bendradarbiaus su EIB, kad sukurtų **vieno langelio principu veikiančią sistemą**, kurioje būtų teikiamos konsultacijos dėl dotacijų paraiškų ir finansinio struktūrizavimo.

Be valstybės pagalbos taisyklių, Komisija taip pat yra pasirengusi įmonėms pateikti neoficialių gairių dėl **bendradarbiavimo projektų, kuriais padedama įgyvendinti ES prioritetus**, visų pirma susijusių su inovacijomis, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir ekonominių saugumu ES, **suderinamumo su antimonopolinėmis taisyklėmis**. Taip pat bus peržiūrėtos susijungimų vertinimo gairės, siekiant užtikrinti, kad susijungimų poveikis tvarių produktų įperkamumui ir švarioms inovacijoms arba tvarios naudos duodančiam veiksmingumo didinimui, taip pat su inovacijomis, atsparumu ir investicijų intensyvumu susijusiems konkurencijos tam tikruose strateginiuose sektoriuose aspektams būtų geriau integruotas į konkurencijos analizę.

Galiausiai viena iš pagrindinių paskatų siekti švarios pramonės kurso tikslų yra mokesčių politika. Ji neturėtų suteikti pranašumo iškastiniam kurui, palyginti su švaria energija. **Komisija valstybėms narėms rekomenduos, kad jų pelno mokesčio sistemos didintų ekonominius argumentus už švarias technologijas.** Priemonės galėtų apimti **trumpesnius švarių technologijų turto nusidėvėjimo laikotarpius**, taip suteikiant įmonėms galimybę greitai nurašyti išlaidas ir pasinaudoti mokesčių paskatomis, kuriomis kompensuojamos didelės pradinės investicijos, taip pat **mokesčių kreditų** naudojimą strateginiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms siekiant pereiti prie švarios energijos, kad taptų finansiškai patraukliau investuoti į nuo iškastinio kuro nepriklausomą praktiką. Jei tokios priemonės yra susijusios su valstybės pagalba, pagal naująją valstybės pagalbos sistemą šios priemonės bus įtrauktos į jos suderinamumo taisykles. Šios su mokesčiais susijusios priemonės bus derinamos su tolesniais **veiksmiais, kuriais siekiama sumažinti ir laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui**, pvz., per 2025 m. Europos semestrą. Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas augimui ir investicijoms į naujas novatoriškas bendroves, Komisija pasiūlys 28-ąją teisinę sistemą, kuria bus supaprastintos taikomos taisyklės.

Pavyzdiniai veiksmai. Viešosios ir privačiosios investicijos	Chronologija
„InvestEU“ pajėgumo prisiimti riziką padidinimas	2025 m. I ketv.
BEISP rengimo paramos centras	2025 m.
Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema	2025 m. II ketv.
Rekomendacija valstybėms narėms priimti mokesčių paskatas švarios pramonės kursui remti	2025 m. II ketv.
Pavyzdinis kvietimas teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“	2025 m. IV ketv.
Bandomasis aukcionas panaudojant inovacijų fondo išteklius	2025 m.
Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo bankas	2026 m. II ketv.
Bendradarbiaujant su EIB grupe ir privačiuoju sektoriumi vykdoma investicijų programa „TechEU“ veiklą plečiančioms įmonėms	2026 m.

PVRR: padidinti bendras investicijas, kuriomis remiama pramonės pertvarka, nuo 52,7 mlrd. EUR²⁶

5. Žiedinės ekonomikos skatinimas. Saugi prieiga prie medžiagų ir išteklių

Kad drastiškai sumažintų mums kylančią nepatikimų tiekėjų riziką ir užkirstų kelią tiekimo sutrikimams, Europa turėtų strategiškiau žiūrėti į apsirūpinimą pirminėmis ir antrinėmis žaliavomis. Labiau nei anksčiau inovacijų varomoji jėga turėtų būti žiediškumas.

Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo strategijoje svarbų vaidmenį teikdama žiediškumui, ES ne tik gerina pagrindinių medžiagų įperkamumą ir prieinamumą, bet ir tas medžiagas naudodama pakartotinai, perdarydama, perdirbdama ir ilgiau išlaikydama ekonomikoje mažina savo priklausomybę. Prognozuojama, kad Europos perdarymo rinkos žiediškumo potencialas iki 2030 m. išaugs nuo 31 mlrd. EUR (dabartinė vertė) iki 100 mlrd. EUR, ir tai padės sukurti 500 000 naujų darbo vietų. Todėl Europos pramoninė gamyba taps tvaresnė, bus sparčiau mažinama priklausomybė nuo iškastinio kuro ir padidės apsirūpinimo ištekliais saugumas.

5.1. Greitas Ypatingos svarbos žaliavų akto įgyvendinimas

Siekdama užtikrinti prieigą prie ypatingos svarbos žaliavų, kurios yra būtinos dvejopai mūsų pertvarkai ir dėl kurių ES yra labai priklausoma nuo riboto skaičiaus trečiųjų šalių tiekėjų, Komisija **Ypatingos svarbos žaliavų akto įgyvendinimui teiks pirmenybę**. Jos veiksmai apims pirmojo strateginių projektų sąrašo pripažinimą 2025 m. kovo mėn., siekiant užtikrinti tiekimo įvairinimą visoje vertės grandinėje ir palengvinti prieigą prie viešosios ir privačiosios finansinės paramos šioms projektams.

Remdamasi patirtimi, įgyta įgyvendinant mechanizmą „AggregateEU“, Komisija sukurs paklausos telkimo platformą ir strateginių žaliavų pasiūlos ir paklausos derinimo mechanizmą. Po to, papildydama Ypatingos svarbos žaliavų aktą ir atsižvelgdama į Draghi pranešime pateiktas rekomendacijas, Komisija įsteigs specialų **ES ypatingos svarbos žaliavų centrą**, kuris suinteresuotųjų įmonių vardu ir bendradarbiaudamas su valstybėmis narėmis bendrai pirktų žaliavas. Kitos užduotys galėtų būti susijusios su strateginių atsargų koordinavimu, tiekimo grandinės stebėseną, finansinių produktų, skirtų investuoti į pasiūlą pradinės grandies rinkoje ES ir trečiosiose šalyse, kūrimu.

5.2. Žiedinė ekonomika

ES pramonė pirmauja žiediškumo srityje. Tačiau šias pastangas šiuo metu stabdo tai, kad nėra masto ir bendrosios atliekų, antrinių žaliavų, daugkartinio naudojimo medžiagų rinkos, taip pat eksperimentinių rinkų. Siekdama pašalinti šį trūkumą, Komisija toliau bendradarbiaus su suinteresuotaisiais subjektais, kad nustatytų, kokiais veiksmais ir priemonėmis būtų galima sudaryti sąlygas transformaciniams žingsniams žiediškumo link. ES, be kita ko, visapusiškai pasitelkdama svarbių produktų grupių ekologinio projektavimo reikalavimus, turi užtikrinti,

²⁶ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund/investeu-indicators_lt#key-indicators-selection

kad gaminiai, kurių sudėtyje yra vertingų ir retų medžiagų, būtų (pakartotinai) naudojami veiksmingai ir kuo ilgiau prieš jiems tampa atliekomis.

2026 m. Komisija priims žiedinės ekonomikos aktą, padėsiantį paspartinti žiedinę pertvarką pasinaudojant mūsų bendrąja rinka. Šiuo aktu bus sudarytos sąlygos laisvam žiedinių produktų, antrinių žaliavų ir atliekų judėjimui, skatinama didesnė aukštos kokybės perdirbtųjų medžiagų pasiūla ir didinama antrinių medžiagų ir žiedinių produktų paklausa, kartu mažinant žaliavų kaštus. Viena iš akte numatytų priemonių – esamų taisyklių dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų peržiūra siekiant užtikrinti, kad jos būtų paprastesnės, atitiktų paskirtį ir padėtų susigrąžinti tose atliekose esančias ypatingos svarbos žaliavas. Juo bus suderinti atliekų nelaikymo atliekomis kriterijai ir taip palengvintas perėjimas nuo atliekų prie vertingų antrinių žaliavų, tikslingai supaprastinta, skaitmenizuota ir išplėsta didesnė gamintojo atsakomybė ir padidinta paklausa taikant viešųjų pirkimų kriterijus. Aktu bus nustatyta paskatų dažniau naudoti metalo laužą ir privalomai skaitmenizuoti statinių griovimo leidimus ir auditus prieš nugriovimą. Siekiant atsisakyti iškastinių medžiagų, labai svarbu įpareigoti naudoti tokius naujus žaliavų šaltinius, kaip perdirbtos ir biožaliavinės medžiagos, kuriomis būtų pakeistos, pvz., pirminės iškastinės medžiagos plastikuose. Akte nustatytos priemonės papildys **Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą** ir palengvins jo įgyvendinimą. 2025 m. balandžio mėn. pagal šį reglamentą bus priimtas darbo planas.

Siekdama ES padidinti žiediškumą ir perdirbimo pajėgumus, be kita ko, pasiekti Ypatingos svarbos žaliavų akte nustatytą 25 proc. perdirbimo tikslą, Komisija apsvarstys papildomas priemones, kad ypatingos svarbos žaliavų atliekų perdirbimas Sąjungoje taptų patrauklesnis už jų eksportą. Komisija taip pat rengs priemones, kuriomis užtikrinant veiksmingesnį rūšiuojamąjį surinkimą būtų skatinama pereiti nuo atliekų šalinimo sąvartynuose prie pakartotinio naudojimo ir perdirbimo. Tai darydama Komisija taip pat atsižvelgs į tai, ar trečiosios šalys yra nustačiusios ypatingos svarbos žaliavų eksporto apribojimų priemones. Kartu ES bendradarbiaus su trečiosiomis šalimis, norinčiomis šioje srityje plėtoti žiedinės ekonomikos partnerystes. Taip pat būtų galima įvertinti ir apsvarstyti eksporto mokesčius, kuriuos vėliau būtų galima panaudoti investicijoms į perdirbimo pajėgumus finansuoti.

Europos baterijų perdirbimo sektoriuje yra susidariusi kritinė padėtis dėl juodosios masės, kuri, nepaisant jos ekonominės ir aplinkosauginės svarbos Europos baterijų ekosistemai, eksportuojama į trečiąsias šalis, stygiaus. **Komisija priims konkrečias priemones dėl juodosios masės**, atsižvelgdama į jos pavojingas savybes.

Turime ne tik pašalinti reguliavimo kliūtis, bet ir sudaryti palankesnes sąlygas gerokai padidinti investicijas į pramoninės gamybos reikmėms reikalingų antrinių žaliavų tiekimą. Kad būtų skatinama perdirbimo pažangioji specializacija ir masto ekonomija, valstybės narės ir suinteresuotieji ekonominės veiklos vykdytojai bus skatinami bendradarbiauti pasinaudojant **tarpregioniniais žiediškumo centrais**. Remdamiesi kelių valstybių narių ir (arba) pramonės subjektų pasiūlymais, šie centrai nustatys strateginius projektus, į kuriuos būtų galima sutelkti įvairius regioninius srautus. Taip bus užtikrintas pakankamas mastas, kad įrenginiai galėtų tapti reikiamo dydžio ir veikti nuolat. Bus remiamasi strateginių projektų pagal Ypatingos svarbos žaliavų aktą patirtimi ir taikomi panašūs metodai techninėms ir biologinėms medžiagoms, nuo

kurių priklauso mūsų pramonė. Be to, Komisija aktyviai padės valstybėms narėms parengti galimą naują BEISP dėl švarioms technologijoms skirtų žiedinių pažangiųjų medžiagų.

Be to, Komisija pradės faktų nustatymo procedūrą, kad iš rinkos dalyvių surinktų informacijos apie tai, kaip Europos įmonės šiuo metu perka ir perdirba svarbiausias žaliavas, ir įvertintų, ar reikia glaudesnio pramonės subjektų bendradarbiavimo. Tai būtų galima paremti pateikiant neoficialias gaires, kaip bendradarbiavimas žaliavų perdirbimo srityje gali būti veiksmingiausias laikantis ES konkurencijos taisyklių.

Be to, kaip žaliojo PVM iniciatyvos dalį, kad išspręstų į naudotų gaminių kainą įskaičiuoto PVM klausimą, Komisija peržiūrės **PVM direktyvoje²⁷ nustatytos naudotoms prekėms skirtos schemos** taisykles. Galiausiai, siekiant užtikrinti veiksmingą žiedinę pertvarką, darbas turės būti atliekamas glaudžiai bendradarbiaujant su visais suinteresuotaisiais subjektais. Todėl Komisija pradės švarios pramonės dialogą žiediškumo klausimais, kad padėtų parengti žiedinės ekonomikos aktą ir nustatytų sritis, kuriose reikia dėti daugiau pastangų.

Švarios pramonės kurso potencialą visuose sektoriuose rodo trąšų pavyzdys. Iš jo matyti, kad žiediškumo darbotvarkė yra saugumo darbotvarkė. Trąšų, įskaitant mažo anglies dioksido pėdsako trąšas ir trąšas iš perdirbtų maisto medžiagų, gamyba ES viduje mažina priklausomybę nuo trąšų importo ir išmetamųjų teršalų kiekį, skatina žiedinius verslo modelius ir turėtų mažinti išteklių kainas ūkininkams.

Pavyzdiniai veiksmai. Žiedinės ekonomikos skatinimas. Saugi prieiga prie medžiagų ir išteklių	Chronologija
Pirmasis strateginių projektų sąrašas pagal Ypatingos svarbos žaliavų aktą	2025 m. I ketv.
Ekologinio projektavimo darbo plano priėmimas	2025 m. II ketv.
ES ypatingos svarbos žaliavų centras, skirtas bendrai pirkti ir valdyti strateginėms atsargoms	2026 m. IV ketv.
Žiedinės ekonomikos aktas	2026 m. IV ketv.
Žaliojo PVM iniciatyva	2026 m. IV ketv.
Tarpreigioniniai žiediškumo centrai	2026 m. IV ketv.
PVRR: padidinti žiedinio medžiagų naudojimo rodiklį nuo 11,8 proc. šiandien iki 24 proc. ²⁸ 2030 m. ²⁹	

6. Pasaulinės rinkos ir tarptautinės partnerystės

²⁷ Tarybos direktyva 2006/112/EB.

²⁸ COM(2020) 98 *final* – Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas.

²⁹ Pateikta metinėje bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitoje ([2025 m. ataskaitos nuoroda](#)).

Naujojo švarios pramonės kurso tikslų įgyvendinimas yra glaudžiai susijęs su mūsų gebėjimu veikti tarptautiniu mastu. Nusistatytų švarios industrializacijos tikslų ES negali įgyvendinti be partnerysčių pasaulinėje arenoje. Daugelis ypatingos svarbos žaliavų, kurios yra labai svarbios žaliajai pertvarkai ir ES atsparumui bei saugumui, turi būti gaunamos už ES ribų. Be to, mūsų partneriai taip pat suinteresuoti pereiti prie tvarių, diversifikuotų ir atsparių pramonės vertės grandinių. Nuo atviros, taisyklėmis grindžiamos prekybos ir patekimo į trečiųjų šalių prekių ir kapitalo rinkas taip pat priklauso mūsų ekonominė sėkmė.

Šiandien stipriausios pasaulio ekonomikos šalys, lenktyniaudamos dėl to, kas pirmas pasieks poveikio klimatui neutralumą ir sukurs ar įsigis strategines technologijas, bando užsitikrinti prieigą prie rinkų, ypatingos svarbos žaliavų, naujų technologijų ir pasaulinės prekybos kelių. Be to, pramonė susiduria su nesažininga pasauline konkurencija, visų pirma dėl kitų šalių vidaus perteklinių pajėgumų generuojamo eksporto labai žemomis kainomis. Įžengėme į pasaulinės geoekonominės konkurencijos erą, todėl būtina apsaugoti vienodas sąlygas visame pasaulyje ir užtikrinti, kad ES rinka netaptų eksporto paskirties vieta, užpildoma iš perteklinio pasaulinio pajėgumo.

6.1. Švarios prekybos ir investicijų partnerystės

Tarptautinės energetikos agentūros duomenimis, 2035 m. pasaulinės švarios energijos technologijų rinkos vertė bus 2 trilijonai JAV dolerių. Siekiant konkurencingai pasiekti poveikio klimatui neutralumą, labai svarbu, kad Europos įmonės, investuotojai ir darbuotojai šia galimybe pasinaudotų kuo daugiau.

Geresnės Europos įmonių galimybes turėti prieigą prie trečiųjų šalių rinkų ir pagrindinių išteklių užtikrina didžiulis ES prekybos susitarimų tinklas. Todėl labai svarbu, kad ES toliau galėtų **pasirašyti, sudaryti ir visapusiškai įgyvendinti dar nepriimtus laisvosios prekybos susitarimus** ir tęstų vykstančias derybas dėl naujų tokių susitarimų. **Šiuos susitarimus papildys švarios prekybos ir investicijų partnerystės**, kurios bus sudaromos greičiau, lanksčiau ir tikslingiau, atsižvelgiant į konkrečius ES ir jos partnerių verslo interesus. Todėl tokiomis partnerystėmis bus siekiama, atsižvelgiant į įmonių galimybes ir poreikius, geriau suderinti ES išorės veiksmus su ES pramonės politikos tikslais. Šiomis partnerystėmis, įvairinant mūsų tiekimo grandines ir užsitikrinant geresnę prieigą prie žaliavų, švarios energijos ir švarių technologijų, bus siekiama geriau valdyti strateginę priklausomybę ir užtikrinti ES poziciją itin svarbiose pasaulinėse vertės grandinėse. Jos taip pat skatins bendradarbiavimą perėjimui prie švarios energijos skirtų energetikos technologijų ir politikos srityje ir rems šalių partnerių pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Šiuo požiūriu, kad būtų galima kurti veiksmingas švarios prekybos ir investicijų partnerystes ir užtikrinti tinkamą jų sukurtų prekybos ir investavimo galimybių panaudojimą, itin svarbu atsižvelgti į ES ir partnerių verslo poreikius ir interesus.

Švarios prekybos ir investicijų partnerystės sujungs taisykles, bendradarbiavimą reguliavimo srityje ir investicijas, kad su partneriais būtų galima plėtoti strategines švarias vertės grandines. Pirmą, investicijas bus telkiamos nustatant konkrečius projektus, kuriais derinami privatieji ir viešieji finansai, ir panaudojant strategijos „Global Gateway“ investicijas, įgyvendinamas vadovaujantis Europos komandos požiūriu. Antra, taisyklės padės sukurti palankias sąlygas švarioms investicijoms ir verslo galimybėms, kad ES įmonės užsienio rinkose galėtų veikti vienodomis sąlygomis. Trečia, bendradarbiavimas reguliavimo srityje padės partneriams diegti

visų pirma švarias technologijas, elektrifikaciją, žiedžiškumą, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo standartus ir anglies dioksido apmokestinimą. Visų šių veiksmų rezultatas bus patikimos ir patrauklios partnerystės, skatinančios investicijas į švarias technologijas, kurios galiausiai taip pat paspartins pasaulinę pertvarką. Komisija siekia, kad pirmoji švarios prekybos ir investicijų partnerystė būtų pradėta kovo mėn.

Pagal naująjį Viduržemio jūros regiono pakatą įgyvendinsima plataus užmojo Viduržemio jūros regiono šalių bendradarbiavimo energetikos ir švarių technologijų srityse iniciatyva skatins dideles viešojo ir privačiojo sektorių investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Be to, šalims partnerėms dalyvauti žaliojoje pertvarkoje, įgyvendinant plataus užmojo klimato ir aplinkos politiką ir nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus pagal Paryžiaus susitarimą, toliau padės mūsų diplomatija. Į bendradarbiavimą energetikos srityje ES turėtų žiūrėti strategiškai ir daugiausia dėmesio skirti trimis pagrindinėms sritims: diplomacijai, techninei paramai ir ekonominiais aspektams, pastangas sutelkdama su valstybėmis narėmis atskirų šalių lygmeniu.

6.2. Pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo tobulinimas

Pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmu (PADKM) užtikrinama, kad už ES ribų pagamintų prekių, dėl kurių išmetama daug anglies dioksido, importas nepakenktų ES pramonės išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo pastangoms, ir skatinama visame pasaulyje mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir apmokestinti anglies dioksidą. Tačiau iki šiol surinkti duomenys rodo, kad daugiau nei 99 proc. importuojamų prekių būdingojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio tenka ribotam importuotojų skaičiui. Komisija siūlo iš esmės supaprastinti PADKM ir taip sumažinti pramonės įmonėms bei jų tiekimo grandinėms tenkančią administracinę naštą, o kartu toliau skatinti pasaulinį anglies dioksido apmokestinimą. Tai pirmas, bet būtinas žingsnis, kad PADKM taptų veiksmingesnis.

2025 m. antrąjį pusmetį Komisija taip pat pateiks **išsamią PADKM peržiūros ataskaitą**. Joje bus įvertinta galimybė išplėsti PADKM taikymo sritį į ją įtraukiant papildomus ES ATLPS sektorius ir galutinės grandies produktus. Ataskaitoje taip pat bus įvertinta galimybė įtraukti netiesiogiai išmetamą ŠESD kiekį visuose PADKM sektoriuose, atsižvelgiant į netiesioginius elektros energijos kaštus ES gamintojams. Ataskaitoje bus išdėstyta galimos taisyklių apėjimo rizikos mažinimo strategija. Šia proga Komisija taip pat įvertins, kaip spręsti anglies dioksido nutekėjimo problemą, susijusią su į trečiąsias šalis eksportuojamomis prekėmis. Atlikus šį vertinimą, 2026 m. pirmąjį pusmetį bus pateiktas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Be to, ES toliau remis šalių partnerių pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro teikdama techninę paramą ir bendradarbiaudama reguliavimo srityje. Pasinaudodama pastaruoju metu įsteigta Tarptautinės anglies dioksido rinkų ir apmokestinimo diplomatijos darbo grupe ji taip pat skatins apmokestinti anglies dioksidą ir plėtoti jo rinkas visame pasaulyje ir padės šalims partnerėms parengti veiksmingą anglies dioksido apmokestinimo politiką ir patikimus tarptautinių anglies dioksido rinkų metodus.

6.3. Skatinimas ir apsauga. Vienodų sąlygų ES pramonei užtikrinimas

ES turi išlaikyti patrauklumą verslui, o kartu užtikrinti, kad užsienio investicijos, visų pirma į strateginius sektorius, prisidėtų prie ekonomikos augimo ir nepakenktų Europos

ekonominiam saugumui. Komisija, glaudžiai konsultuodamasi su pramonės suinteresuotaisiais subjektais ir valstybėmis narėmis, pasiūlys priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad **užsienio investicijos ES labiau prisidėtų prie ilgalaikio ES pramonės konkurencingumo**, jos technologinio pranašumo ir ekonominio atsparumo, taip pat prie kokybiškų darbo vietų kūrimo ES. Pavyzdžiui, dėl projektų, susijusių su užsienio investicijomis, ypač kai jiems skiriamas viešasis finansavimas, valstybės narės galėtų kolektyviai apvarstyti tokias sąlygas kaip įrangos nuosavybė, ES išgauti išteklių, darbuotojų samdymas ES, poreikis steigti bendrąsias įmones arba perduoti intelektinę nuosavybę, pradėdamos nuo kai kurių strateginių sektorių, pvz., automobilių ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai reikalingų įrenginių gamybos.

Kartu labai svarbu užtikrinti, kad užsienio investicijos nekenktų Europos saugumui ir viešajai tvarkai. Per šiuo metu vykstančią ES tiesioginių užsienio investicijų (TUI) tikrinimo reglamento³⁰ peržiūrą Taryba ir Europos Parlamentas turi galimybę toliau stiprinti ES investicijų tikrinimo sistemą: sumažinti nacionalinių tikrinimo mechanizmų skirtumus, nustatyti atsparumo reikalavimus ir suderinti tų mechanizmų metodus ir politiką, kad taip būtų kuo labiau sumažinta palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimo rizika.

Iki 2026 m. sausio mėn. Komisija priims gaires dėl pagrindinių Užsienio subsidijų reglamento³¹ sąvokų, pvz., dėl to, kaip Komisija vertins užsienio subsidijų iškreipiamąjį poveikį. Gairėse taip pat bus paaiškinta, kokiomis aplinkybėmis Komisija gali nuspręsti pagal užsienio subsidijų taisykles peržiūrėti susijungimus, kurie nesiekia ribų, bet kelia pavojų vienodoms sąlygoms bendrojoje rinkoje. Strateginiuose sektoriuose Komisija vykdys Užsienio subsidijų reglamente numatytus *ex officio* tyrimus.

Atsižvelgdama į išsikeltą konkurencingumo, atsparumo ir tvarumo tikslą, Komisija apvarstys galimybę nepažeidžiant privalomųjų normų koreguoti tarifus, be kita ko, prireikus juos padidinti iki aukščiausio lygio, ir remtis išimtimis, pvz., aplinkos apsaugos tikslais.

Be to, Komisija, kaip ir anksčiau, sparčiai ir veiksmingai naudosis prekybos apsaugos priemonėmis, pvz., prireikus taikydama antidempingo ar antisubsidinius muitus. Siekdamį apsaugoti savo pramonę nuo nesąžiningos konkurencijos ir užtikrinti, kad mūsų rinka netaptų eksporto, kurį generuoja valstybės skatinamas perteklinis pasaulinis pajėgumas, paskirties vieta, sugriežtinsime esamas prekybos apsaugos priemones, be kita ko, sutrumpinsime tyrimų terminus arba dažniau taikysime *ex officio* procedūras. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais taip pat apvarstys, ar reikia papildomų priemonių prekybos apsaugos priemonių rinkiniui užbaigti ir reformuoti.

Kadangi visame pasaulyje daugėja protekcionistinių priemonių, kyla pavojus, kad **pasauliniai pertekliniai pajėgumai** bus nukreipti į ES rinką. Perteklinių pajėgumų problemą Komisija spręs intensyvindama mūsų tarptautinį ir daugiašalį bendradarbiavimą ir daugiausia dėmesio skirdama rinkos sąlygų neatitinkančių priemonių, įskaitant subsidijas, dėl kurių iškraipomos sąlygos pagrindiniuose pramonės sektoriuose ir prekybos ypatingos svarbos prekėmis ir technologijomis modeliai, pagrindinėms priežastims nustatyti ir šalinti. Šiais klausimais ES sieks glaudžiau bendradarbiauti G 7 ir keistis informacija, kad užtikrintų, jog savarankiškas atsakas ir kolektyviniai veiksmai būtų tinkamai koordinuojami ir veiksmingi.

---

³⁰ Reglamentas (ES) 2019/452.

³¹ Reglamentas (ES) 2022/2560.

Pavyzdiniai veiksmai. Pasaulinės rinkos ir tarptautinės partnerystės	Chronologija
Pradedamos derybos dėl pirmosios švarios prekybos ir investicijų partnerystės	2025 m. I ketv.
Pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo (PADKM) supaprastinimas	2025 m. I ketv.
Išsami PADKM peržiūra, per kurią bus įvertinta galimybė išplėsti PADKM taikymo sritį, į ją įtraukiant kitus ES ATLPS sektorius, kuriems kyla anglies dioksido nutekėjimo rizika, galutinės grandies sektorius ir netiesiogiai išmetamą ŠESD kiekį, ir paramą eksportuotojams, kad būtų pašalintos spragos	2025 m. III ketv.
Viduržemio jūros regiono šalių bendradarbiavimo energetikos ir švarių technologijų srityse iniciatyva	2025 m. IV ketv.
Pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl PADKM taikymo srities išplėtimo	2026 m. I ketv.
Gairės dėl Užsienio subsidijų reglamento	2026 m. I ketv.

7. Įgūdžiai ir kokybiškos darbo vietos socialiniam sąžiningumui ir teisingai pertvarkai užtikrinti

Perėjimas prie švarios energijos turėtų būti naudingas kiekvienam asmeniui, bendruomenei ir įmonei. Todėl švarios pramonės kursu įsipareigojama vykdyti teisingą pertvarką, kad būtų kuriamos kokybiškos darbo vietos, kad žmonės, įgydami įgūdžius, būtų įgalinti, o socialinė sanglauda ir teisingumas įsigalėtų visuose regionuose. Mūsų pramonei reikia kvalifikuotos darbo jėgos ir ji turi pasiūlyti kokybiškų darbo vietų, kad pritrauktų talentingiausius specialistus. Siekiant užtikrinti sėkmingą perėjimą prie švarios energijos, labai svarbu pramonės transformacijoje daugiausia dėmesio skirti darbuotojams ir vietos bendruomenėms, išnaudoti specialistų potencialą ir toliau ugdyti reikiamus įgūdžius. Be to, perėjimas prie švarios ir skaitmeninės ekonomikos taip pat reiškia darbo jėgos pokyčius ir naujus įgūdžių reikalavimus.

7.1. Parama įgūdžiams ugdyti

Pramonei reikia reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų. Komisija nustatys įgūdžių sąjungą – visa apimančią įgūdžių strategiją, kuria siekiama suteikti žmonėms reikiamų įgūdžių, kad jie galėtų kuo geriau išnaudoti savo potencialą, ir užtikrinti, kad darbdaviai galėtų rasti jiems reikalingos kvalifikacijos darbuotojų, kurių reikia gyvybingai ir konkurencingai ekonomikai. Ji taip pat peržiūrės sektorių įgūdžių iniciatyvoms skirtus ES paramos modelius (įskaitant akademijas, Įgūdžių paktą, pameistrystės aljansą, profesinės kompetencijos centrus), kad būtų supaprastinta sektorių įgūdžių stiprinimo strateginėse pramonės šakose, susijusiose su švarios pramonės kursu, sistema, o pagal programą „Erasmus+“ skiriama parama padidinta iki 90 mln. EUR.

Įgūdžių sąjunga padės mums surinkti su įgūdžiais susijusią informaciją ir bus orientuota, be kita ko, į investicijas, suaugusiųjų švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą, profesinį rengimą ir

mokymą, aukštąjį mokslą, įgūdžių išlaikymą ir pripažinimą, taip pat kvalifikuotų specialistų iš trečiųjų šalių pritraukimą ir integravimą, be kita ko, pasinaudojant būsimu ES specialistų rezervu. Siekdama spręsti įgūdžių pripažinimo problemas, Komisija apsvartys tolesnius procesų racionalizavimo ir supaprastinimo veiksmus ir skaitmenizacijos priemones. **Įgūdžių perkėlimo iniciatyva** palengvins vienoje šalyje įgytų įgūdžių pripažinimą kitoje.

7.2. Parama darbuotojams vykstant pertvarkai

Mums reikia, kad mūsų pramonės įmonės išliktų patraukli darbo vieta. Kokybiškų darbo vietų kūrimo gairės, kurios turi būti parengtos kartu su socialiniais partneriais, padės valstybėms narėms ir pramonei užtikrinti deramas darbo sąlygas, aukštus sveikatos ir saugos standartus, galimybes mokytis ir sąžiningą darbo keitimą darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, taip pat kolektyvines derybas – su tikslu pritraukti specialistų ir prisidėti prie Europos pramonės konkurencingumo.

Kokybiškų darbo vietų veiksmų gairėse bus teikiama parama darbuotojams vykstant pertvarkai. Atsižvelgdama į tai, Komisija su socialiniais partneriais aptars restruktūrizavimo procesų rėmimo ES ir valstybių narių lygmeniu sistemą. Sistemoje daugiausia dėmesio bus skiriama teisingai pertvarkai, pokyčių numatymui, greitesnei intervencijai, kai kyla restruktūrizavimo grėsmė, ir tobulesnei informavimo ir konsultavimosi sistemai.

Investicijos turėtų apimti pajamų apsaugą ir aktyvią darbo rinkos politiką, kad būtų remiami darbuotojai vykstant pertvarkai, įskaitant įdarbinimo paslaugas, mokymo ir perkvalifikavimo galimybes ir paramą verslui pradėti, įskaitant paramą pažeidžiamų grupių atstovams.

Diskusija taip pat apims Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo veikimo plėtrą, siekiant išsiaiškinti, kaip galėtų būti padidintas jo indėlis. Siekdama rinkti duomenis darbui šioje srityje, **Komisija įsteigs Europos teisingos pertvarkos observatoriją**. Ji sustiprins įrodymų apie žaliosios pertvarkos sąžiningumo aspektus bazę, parengs standartizuotus rodiklius, rinks geriausios praktikos pavyzdžius ir palengvins dalijimąsi duomenimis, kad būtų galima įvertinti poveikį ir rezultatus, susijusius su užimtumu, kokybiškų darbo vietų kūrimu ir darbo vietos keitimu, darbo jėgos perkvalifikavimu, investicijų poreikiais, socialine apsauga ir galimybe naudotis pagrindinėmis paslaugomis³², taip pat užtikrins skaidrų dialogą teisingos pertvarkos aspektų klausimais su socialiniais partneriais, regionų ir vietos valdžios institucijomis, pilietine visuomene ir kitais suinteresuotaisiais subjektais.

Remdamasi įgyta patirtimi ir nustatydamą geriausią praktiką, kuria būtų galima remtis rengiant būsimas priemones pagal kito laikotarpio DFP, Komisija išnagrinės, kaip pagerinti Teisingos pertvarkos fondo veiklos rezultatus. Be to, Komisija priims Europos įperkamo būsto planą, kuriame, be kita ko, bus sprendžiamas darbo jėgos judumo į darbo vietas didmiesčių teritorijose klausimas.

Socialinėmis viešojo finansavimo sąlygomis užtikrinama, kad darbuotojai galėtų pasinaudoti pramonei teikiama parama, be kita ko, kad būtų skatinamos kolektyvinės derybos. Šis požiūris dera su platesniais ES tikslais kartu su ekonomikos augimu skatinti socialinį sąžiningumą.

---

³² Atsižvelgiant į 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendaciją dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo, 2022/C 243/04, ir 2013 m. gruodžio 13 d. Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirtą ES kokybės sistemą, COM/2013/0882 *final*.

Didesnis konkurencingumas turi būti grindžiamas esamais socialiniais laimėjimais ir ES socialiniu modeliu, kad žaliaji pertvarka būtų įtrauki ir sąžininga.

Sąjunga toliau remia darbo ir socialinius standartus, siekdama užtikrinti, kad pertvarka būtų sąžininga ir teisinga visiems, o vienas iš šios srities veiksmų – Komisijos atliksimas viešųjų pirkimų teisės aktų sistemos vertinimas.

Be to, peržiūrėdama Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą Komisija įvertins, ar ir kaip galima atnaujinti valstybės pagalbos taisykles, kad siekiant teisingos pertvarkos pramonė būtų labiau skatinama investuoti į kvalifikacijos kėlimą, perkvalifikavimą, kokybiškas darbo vietas ir darbuotojų įdarbinimą. Komisija įvertins, ar viešajam finansavimui, kuriuo remiamas pokyčių numatymas ir valdymas ir pramonės pertvarka, galima plačiau taikyti **su mokymu ir įgūdžiais susijusias sąlygas**. Be to, labai svarbų vaidmenį apsaugant piliečių teises nuo pernelyg didelės galios, be kita ko, skaitmeninėje srityje, atlieka konkurencijos politika, kuria užtikrinama, kad nauji rinkos dalyviai veiktų sąžiningai ir nepagrįstai nesutelktų ekonominės ir strateginės galios.

Siekiant užtikrinti, kad visi europiečiai gautų naudos iš perėjimo prie švarios energijos be neigiamo pasiskirstymo poveikio, ir padėti skatinti švarių produktų paklausą, gali pasitarnauti socialinė išperkamoji nuoma. Komisija parengs **valstybėms narėms skirtas gaires dėl visai netaršių transporto priemonių, šilumos siurblių ir kitų švarių produktų socialinės išperkamosios nuomos**, pagal kurias piliečiams, kad jie galėtų naudotis šiais švariais produktais, bus teikiama finansinė parama ir ji bus laikoma atitinkančia Socialinio klimato fondo reikalavimus.

Pavyzdiniai veiksmai. Įgūdžiai ir kokybiškos darbo vietos socialiniam sąžiningumui užtikrinti	Chronologija
Įgūdžių sąjunga	2025 m. I ketv.
Kokybiškų darbo vietų kūrimo gairės	2025 m. IV ketv.
Gairės dėl socialinės išperkamosios švarių produktų nuomos	2025 m.
Europos teisingos pertvarkos observatorija	2026 m. I ketv.
Įgūdžių perkėlimo iniciatyva	2026 m.
Valstybės pagalbos pagal BBIR taisyklių, taikomų socialinėms įmonėms ir palankių sąlygų neturinčių asmenų įdarbinimui, peržiūra	2027 m. IV ketv.

PVRR: sumažinti profesijų, kurioms reikia su žaliaja pertvarka susijusių specialių įgūdžių ar žinių ir apie kurių darbuotojų trūkumą pranešė bent penkios valstybės narės, skaičių. 2024 m. tokių profesijų buvo 27³³.

8. Švarios pramonės kurso įgyvendinimas visuose sektoriuose

Pagal švarios pramonės kursą su pramonės sektoriais, ypatingą dėmesį skiriant MVI, bus pradėtas dialogas, kad būtų galima plėtoti pertvarkos įgyvendinimo atskiruose sektoriuose būdus. Tai leis priimti informacija pagrįstus investicinius sprendimus ir sudarys palankesnes sąlygas sutelkti daugiau kapitalo pertvarkai, o galiausiai paspartins pažangą siekiant švaresnės ir konkurencingesnės pramonės ateities.

Siekiant pritaikyti veiksmus prie atskirų sektorių konkrečių poreikių, 2025 m. vyksta darbas dėl kelių toliau nurodytiems sektoriams skirtų planų, o po jų prireikus seks kiti sektoriai.

Remiantis vykstančiu strateginiu dialogu kovo 5 d. bus priimtas **automobilių pramonės sektoriaus veiksmų planas**. Veiksmų plane bus atsižvelgiama į automobilių pramonės vertės grandinės poreikius, daug dėmesio skiriant su ateities technologijomis ir pajėgumais susijusioms inovacijoms.

Plieno ir metalų veiksmų plane, pagrįstame kovo 4 d. prasidėsiančiu strateginiu dialogu, bus pasiūlyti konkretūs veiksmai tiek dėl juodųjų, tiek dėl spalvotųjų metalų pramonės, nes plienas ir metalai, kurie šimtmečius sudaro ES pramonės pagrindą, yra esminis elementas pereinant prie švarios ir skaitmeninės ekonomikos.

Chemijos pramonės dokumentų rinkinyje, kuris bus priimtas 2025 m. pabaigoje, bus pripažintas strateginis cheminių medžiagų sektoriaus, kaip esminio pramonės sektoriaus, ir ypatingos svarbos molekulių vaidmuo. Jame bus pasiūlyta tikslinių iniciatyvų sektoriaus konkurencingumui didinti, jam modernizuoti ir gamybai bei inovacijoms Europoje remti.

Investicijų į darnųjį transportą plane bus išdėstytos trumpalaikės ir vidutinės trukmės laikotarpio priemonės, kuriomis pirmenybė bus teikiama konkrečioms aviacijos ir vandens transporto atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako degalams, nuo kurių priklauso daugelis daug energijos suvartojančių pramonės sektorių. Juo taip pat bus paspartintas įkrovimo infrastruktūros diegimas. Naujos taisyklės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos teikti pagalbą perėjimui prie tvarių sausumos transporto rūšių, leis pereinant prie švarios ir skaitmeninės ekonomikos dalyvauti geležinkelių sektoriui.

Komisija taip pat pasiūlys **bioekonomikos strategiją**, kuria siekiama skatinti efektyviau naudoti išteklius ir išnaudoti didelį biožaliavinių medžiagų, pakeičiančių iškastines medžiagas, ir susijusių pramonės šakų augimo potencialą. Tai taip pat gali dar labiau sumažinti priklausomybę nuo importuojamų žaliavų. Naujajame bioekonomikos sektoriaus plane bus nustatyti biologinių medžiagų gamybos, naudojimo ir kuo ilgesnio jų išlaikymo ekonomikoje prioritetai. Europos vandenynų paktu bus skatinamos inovacijos mėlynųjų švarių technologijų, jūrų atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir žiedinės ekonomikos praktikos srityse.

---

³³ Kaip pranešė Europos darbo institucija, remdamasi EURES nacionalinių koordinavimo centrų duomenimis. Įgūdžių ir žinių reikalavimai suderinti su Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijos ir profesijų klasifikatoriaus (ESCO) žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių taksonomija, o pavyzdžiai analizuoti naudojant ESCO žaliojo intensyvumo indeksą.

9. Išvada

Vienintelis būdas ES neatsilikti nuo daug išteklių turinčių konkurentų – mūsų ekonominę politiką pagrįsti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir žiedžiškumu. Strategija, kuria siekiama šio tikslo, yra švarios pramonės kursas. Šiuo metu ES grynasis išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra 37 proc. mažesnis nei 1990 m., o BVP per tą patį laikotarpį padidėjo 68 proc. Ši pažanga rodo, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas yra ekonomikos augimo ir klestėjimo varomoji jėga, atverianti europiečiams naujų galimybių.

ES turi visas būtinas priemones, tačiau tikroji jų galia atsiskleidžia tuomet, kai jos yra strategiškai suderintos ir darniai naudojamos siekiant bendrų tikslų. Vienas iš pagrindinių mūsų strategijos aspektų – jaunų specialistų išlaikymas, sukuriant galimybes, įkvepiančias ir įtraukiančias ateinančią kartą. Mūsų požiūris apima nuoseklų ir išorę, ir vidų atspindintį matmenį: mūsų pranašumai pritaikomi prie šiandienos geopolitinės tikrovės, kurioje pasaulinės rinkos ir prieinamumas prie išteklių pasikeitė. Tam reikia užtikrinti vienodas sąlygas kartu nepakenkiant aukštiems aplinkosaugos ir socialiniams standartams, kurių laikytis reikalauja mūsų visuomenė.

Tačiau strategija yra gera tik tuomet, jei yra veiksmingai įgyvendinama. Tam reikia patikimo vertinimo, stebėsenos bei dialogo ir koordinuotų veiksmų ES mastu investicijų ir masto didinimo srityje. Pažangą, daromą mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro ir siekiant konkurencingumo tikslų, Komisija atidžiai stebės ir apie ją praneš metinėje bendrosios rinkos konkurencingumo ataskaitoje, palaipsniui įtraukdama šiame dokumente nurodytus naujus pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (PVR). Kad užtikrintų strateginį vadovavimą, stebėtų pažangą ir palaikytų dialogą su vietos valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais, ji taip pat stiprins koordinavimą savo viduje.

Labai svarbus veiksnys – bendradarbiavimas ir veiksmų derinimas su valstybėmis narėmis. Kad įgyvendintų šiame komunikate išdėstytus veiksmus, Komisija taip pat bendradarbiaus su abiem teisėkūros institucijomis. Iš pradžių diskusijose daugiausia dėmesio bus skiriama neatidėliotiniams priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo prioritetams ir pramonės klasteriams.

Raginame pramonės atstovus imtis lyderystės pagal principą „iš apačios į viršų“ ir užtikrinti tikslingą suderinimą, kad būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų, kuriuos būtų galima išplėsti Europos lygmeniu.

Visais šių bendrų Europos pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo veiksmų gairių veiksmais bus užtikrinta tvari gamybos Europoje ateitis iš ekonominės, aplinkos ir socialinės perspektyvos.